

SPP 102 Sociální politika - přednáška č. 6

(Mgr. Ondřej Hora)

Sociální pomoc - cíle a používané nástroje. Pojem chudoby a její měření, životní minimum, sociální služby a jejich systém v ČR.

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 2)

Co to je chudoba a jak ji měřit?

Stav, kdy uspokojení základních životních potřeb není v dostatečné míře zabezpečeno zdroji (tedy příjmy či statky). Hlavním faktorem vzniku chudoby je příjmová nerovnost (nerovný přístup k bohatství společnosti – tedy to, že i v bohatých zemích se vyskytuje mnoho relativní chudoby, která se odvíjí od bohatství země).

Neexistuje definice chudoby ani způsob měření, u nichž by se dosáhlo konsenzu:

Definice chudoby má 2 účely:

- 1) dovoluje měřit rozsah chudoby
- 2) určuje rozsah oprávnění chudých vůči státu

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 3)

4 diskurzy chudoby:

- 1) byrokratický – jde o určení hranice chudoby (přímo/nepřímo) -> určuje, kdo je oprávněn pobírat dávky + počet chudých (absolutní, relativní chudoba)
- 2) moralistický – jaký je vztah chudých vůči vlastní chudobě
- 3) akademický – chudoba = důsledek společenských mechanismů (vztah chudých k občanské společnosti a otázka participace), založeno na pocitu bezmocnosti
- 4) samotných chudých – vlastní bezmoc a jak ji překonat, 3 dimenze:
 - sociální – nevýhodný přístup k produkci
 - chybějící politický vliv
 - psychologický - internalizace pocitu méněcennosti, podřízení autoritě

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 4)

Příčiny chudoby a související teoretická vysvětlení (1/2)

chudoba – je chápána jednak jako problém redistribuce, někdy i tzv. chudí pracující (working poor), mnohočlenné rodiny, velmi často je spojena se specifickými situacemi (událostmi): s nezaměstnaností (80 procent příjemců dávek sociální péče), osamělí rodiče

cyklus deprivace – poznatek, že významným faktorem chudoby je chudoba v dětství (též tzv. kultura chudoby, Lewis 1961), k zakonzervování chudoby dochází tím, že možnosti příjmu a spotřeby jsou určeny přístupy k vzdělání, bydlení, zaměstnání -> dále determinuje kvalitu bydlení -> zdraví atd.

Příčiny chudoby a související teoretická vysvětlení (2/2)

Dnes je velmi často využíván pojem **sociální vyloučení** (sociální exkluze) – jedná se o znevýhodnění v přístupu k životním možnostem (k práci...) a k sociálním institucím (vzdělávací systém, sociální pojištění, zdravotní systém...), které na normálních okolnostech zvětšují životní šance na plnohodnotnou participaci ve společnosti => vzniká problém vylučování (sociální participace na okraji společnosti), někdy zdůrazňován též aspekt „labelingu“ či dobrovolné exkluze.

Past chudoby:

situace, v níž růst 1 zdroje příjmu v rodině vede k poklesu jiného zdroje, efekt příjmu je tak znehodnocen, takže nedochází k zlepšení situace rodiny. Např. malý růst příjmu ze zaměstnání vede k většímu poklesu příjmu z dávek sociální pomoci, což může demotivovat úsilí vymanit se z chudoby – nutné si uvědomit, že podmínky osob v úzkém pásmu nad oficiální hranicí chudoby se příliš neliší od podmínek těch, kteří mají příjmy pod touto hranicí

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 6)

Základní koncepty (pojetí) chudoby (1/3)

- 1A) relativní koncept – chudoba je poměřována vůči kvalitě života v dané zemi (sebeúcta, aspirace, očekávání lidí = relativní pozice vztahu ke společnosti); v průmyslových zemích -> být chudý = žít na dně profesních, vlastnických, konzumních vztahů = porovnávání životních standardů (způsobů života) chudých a bohatších – chudí jsou vyloučení ze životních zvyklostí, vyloučení ze sociálního života, ze spotřebitelského standardu – relativní chudoba je identifikována s příjmovou nerovností
- 1B) absolutní koncept – nedostatek prostředků k uspokojení základních potřeb vedoucí k ohrožení života => minimální životní úroveň, její hranice se nemění se změnou standardu života, nutno definovat základní potřeby (stanovuje se koš základních potřeb) – je nutné zaměřit se i na zboží, které rozšiřuje způsobilost jedince – jeho nedostatek vede ke „zkušenosti hanby“
Celkově typický pro politickou pravici – chudoba jako omezený problém

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 7)

Základní koncepty (pojetí) chudoby (2/3)

2A) nepřímý koncept – chudoba je odvozována od příjmu domácnosti (tzv. příjmová chudoba) – výhodou je, že je to jednoduché a umožňuje to srovnání. Někdy je ale zdůrazňováno, že samotné příjmy jsou nedostačujícím indikátorem chudoby, protože:

- 1) záleží na kupní síle peněz (co si mohu koupit) – ceny se mohou regionálně lišit (typicky u bydlení)
- 2) spotřeba není určována pouze příjmem, část spotřeby plyne i ze služeb sociálního státu
- 3) důležitý je koncept sekundární chudoby (tedy chudoby, která není způsobena nedostatečnými příjmy, ale špatným hospodařením s nimi)
- 4) mohou existovat další okolnosti, které vedou k dodatečnému snížení či vázání určité části příjmu na specifický účel (předchozí zadlužení, výživné na děti)
- 5) lidé často své příjmy ve výzkumech neuvedou nebo podhodnocují (citlivé téma)

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 8)

Základní koncepty (pojetí) chudoby (3/3)

2B) přímý koncept (někdy též koncept materiální deprivace) – založený na měření chudoby až po transformaci příjmů do spotřeby – měření v jednotlivých oblastech (kvalita bydlení, předměty dlouhodobé spotřeby, základní potraviny, možnosti sociální participace) – přímé pojetí se tedy snaží postihnout nejen míru adekvátnosti příjmu, ale je založené na spotřebě statků a kvalitě života (a případné materiální či sociální deprivaci). Někdy ale ani spotřeba nevyjadřuje reálnou situaci (dobrovolná skromnost).

3A) objektivní – vychází z příjmů nebo z výdajů – hranice je stanovena normativně (experty) tak, aby pro všechny lidi (kategorie lidí) byla shodná

3B) subjektivní – chudoba je sociálně konstruovanou kategorií. Lidé jsou sami experty na vlastní životní situaci (vypovídají o svých pocitech). Někdo, kdo je chudší, se může cítit lépe než bohatší.

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 9)

Měření chudoby

Měříme tedy vždy pouze určitý koncept chudoby a ne chudobu jako takovou.

Volba konceptu chudoby záleží na účelu měření, co chceme zjistit – např. počet chudých, proč se lidé stávají chudými, určení hranice chudoby pro mezinárodní srovnání atd. Je důležité odlišit hranici chudoby (poverty line) (sociologický pojem) X (politické) existenční a sociální minimum -> založeno na min. peněžní částce -> odvozování nároků na sociální podporu

Konstrukce hranic chudoby (bez ohledu na koncept) se provádí na základě:

- 1) statistických údajů z různých zemí (chudoba ~ příjmová distance ve společnosti)
- 2) podle odhadu expertů – fyziologická potřeba kalorií nutných k životu a její peněžní vyjádření v dostupných potravinách (spotřební koš)
- 3) výzkumů veřejného mínění
- 4) měření výdajů / příjmu domácností v sociologickém šetření (např. v panelu)

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 10)

Měření chudoby - ad 1) měření chudoby v kontextu příjmů (1/2)

- I) hranice chudoby ve vztahu k příjmovému rozložení ve společnosti (v tomto pojetí se jedná o relativní koncept)
 - A) ve vztahu k průměrnému příjmu (chudoba = méně než 60% tohoto příjmu)
 - B) vztah k mediánu příjmového rozložení ve společnosti – hranicí chudoby je podíl z mediánu příjmu (nejčastěji hranice 60% mediánu příjmu v dané zemi). Dále zde hraje roli tzv. ekvivalenční škála a její hodnoty: 1 – 1. dospělý, 0,7 – ostatní dospělí, 0,5 – děti), jsou tím zahrnuty úspory z množství (např. je levnější vařit pro více lidí)
 - C) vztah k nejnižšímu decilu (kvintilu) distribuce příjmu ve společnosti – chudí jsou ve spodním decilu.

Tato míra nevypovídá nic o reálné úrovni života těch, kdo příjmem disponují – rozdíl potřeb, velikosti a struktury výdajů nebere v potaz.

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 11)

Měření chudoby - ad 1) měření chudoby v kontextu příjmů (2/2)

2) hranice chudoby ve vztahu k minimálnímu standardu

- garantovaný minimální příjem sociální pomoci – určení chudoby tímto způsobem je normativní a může být ovlivněno politickými tlaky

A) pomocí příjmu poměřovaného úrovní sociální podpory

B) pomocí životního minima – násobky minima, které zakládají nárok na dávky

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 12)

Měření chudoby - ad 2) měření chudoby v kontextu spotřeby a výdajů (1/3)

I) absolutní míry

Příjem není vždy nejpřesnějším indikátorem chudoby (viz strana 5)

- A) přístup k chudobě z hlediska základních potřeb – jsou ztotožňovány s materiálními potřebami, mohou sem však patřit i potřeby sociální, například pozvání na večeri nebo návštěva kina jako součást sociálních rituálů a zvyklostí ve společnosti
- B) přes koš zboží – vytvoření seznamu minimálních potřeb pro domácnosti různé velikosti. Hranice chudoby zde není vyjádřena výčtem statků a služeb pro základní potřeby, ale kalkulací minimálních nákladů (odhad kalorií – věk, fyzická námaha, pohlaví...) – použití v USA, problém mezi názorem expertů a skutečným chováním konzumentů, proto pokusy vycházet z reálných výdajů domácností s nízkou spotřebou

Měření chudoby - ad 2) měření chudoby v kontextu spotřeby a výdajů
(2/3)

C) podíl výdajů na stravu v celkových výdajích – interpretační problém: s růstem příjmu se mění struktura výdajů - čím nižší příjem, tím vyšší podíl výdajů za nezbytnosti – ale v určitém bodě s růstem příjmu neroste množství zboží, ale kvalita, proto podíl na stravu může sloužit k určení hranice chudoby (USA – 30% z celkového příjmu) – vliv typu domácnosti na výdaje (závislé děti..)

II) relativní míry

- vycházejí z pojetí deprivace životního stylu (vyloučení), indikátory deprivace (= chudoby) určují experti + deprivovaní

A) měření materiální, psychické i sociální deprivace - a) nedostatečná výživa, oblékání..., b) pokles pod akceptovaný životní standard (obvyklý), c) pokles pod to, co bylo standardem většiny při lepší distribuci

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 14)

Měření chudoby - ad 2) měření chudoby v kontextu spotřeby a výdajů **(3/3)**

index deprivace (většina indikátorů souvisí s příjmem)

- např. materiální deprivace – strava (6 indikátorů), bydlení (8), oblékání (4)...
- sociální deprivace – sociální zábava, koníčky (2), soc. aktivity rodiny (4)

hranice chudoby je stanovena porovnáváním indexu deprivace s příjmem
(násobek nároku na sociální podporu)

práh deprivace – bod, pod kterým deprivace neproporcionálně rychle roste
(rychleji než klesá příjem)

(zjišťováno např. výběrovým šetřením, kde popisují respondenti míru nezbytnosti statků pro index deprivace)

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 15)

Měření chudoby - ad 3) Míry založené na subjektivních výpovědích

subjektivní chudoba – měření založené na dotazování, jak lidé vycházejí s příjmy..., zjišťuje se přes *sekundární chudobu* – vyplývá ze schopnosti zacházet s příjmy a výše životních nákladů – jde o názory lidí na potřebnou výši příjmu (lidé chudobu nejlépe posoudí, protože s ní mají zkušenost)

stanovuje se subjektivní hranice chudoby -> cílem je určit minimální množství peněz potřebné pro chod domácnosti pro uspokojení základních potřeb (může korigovat jiné způsoby určení chudoby – významné např. pro životní minimum (názor expertů – výzkum se může objektivizovat např. podle velikosti a struktury rodiny, regionu...))

např. otázka: Považujete svou příjmovou situaci za dobrou či špatnou? nebo sebezařazením na škále: (bohatý) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 (chudý)
Takto zjišťovaný počet chudých bývá vyšší než u objektivních hranic chudoby.

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 16)

Metodologické a interpretační problémy měření chudoby

- 1) Výsledek (jaký je v zemi rozsah chudoby) se může lišit vzhledem k různým pojetím příjmu, podle délky sledovaného období, různými měřicími škálami v jednotlivých zemích atd. – dnes je sice v Evropě poměrně standardizováno (např. Eurostat), ale stále je to často srovnávání rozdílného (např. problémy sběru dat)
- 2) Samotná definice chudoby je často určována vzhledem k ekonomickému stavu země, chudoba je také ovlivněna politickými rozhodnutími o redistribuci
- 3) Skrytá chudoba – týká se lidí, kteří nejsou zahrnutí do statistik, protože jsou výzkumně obtížně dostupní (např. bezdomovci)
- 4) Nevýhody různých pojetí – relativní pojetí je citlivé na rozložení příjmu (hladomor v banánové republice), minimalistické absolutní pojetí není příliš vhodné pro rozvinuté země (nutné brát ohled na aspekt potřeby sociální participace)

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 17)

Formy boje proti chudobě

Důraz je kladen na prevenci (humánnější, účinnější, levnější) – (největší role) adekvátní vzdělávací politika, politika sociálního zabezpečení a politika zaměstnanosti

Prioritou je také eliminace dětské chudoby, bývá problém, protože se často vyskytuje v rodinách s mnoha dětmi (pak je dětská chudoba vyšší než průměrná chudoba)

Nelze ale pominout řešení následků:

- stanovení negativní daně (daňové kredity) – dobré řešení pro pracující chudé
- stanovení minimálního příjmu (sociální, existenční minimum, veřejná sociální pomoc, minimální starobní důchod)

V ČR v mezinárodním srovnání relativně účinný systém (dokáže významnou část chudoby eliminovat), kdyby neexistoval, byla by chudoba výrazně vyšší.

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 18)

Sociální pomoc

Reaguje na stav hmotné a sociální nouze – je určena pro uspokojení potřeb v základním rozsahu – sociální pomoc existuje od starověku, často jako církevní charita, 1. chudinský zákon – Velká Británie (1601) – chudí byli nuceni pracovat (těžké podmínky)

V současnosti se stále realizuje také pomocí charity, obcí, NGO, ale také stát zaručuje lidem (při splnění určitých podmínek) právo na sociální pomoc. Právo na sociální pomoc je zakotveno také v mezinárodních dokumentech.

Dnes je sociální pomoc často poskytována rezidentům. Není to ale chápáno jako automatický nárok, nýbrž dochází k posuzování potřebnosti a oprávněnosti nároku – trojí testování schopnosti zabezpečit se vlastními silami: a) testování příjmů, b) testování prostředků (majetku) a c) testování ochoty pracovat

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 19)

Funkce sociální pomoci

- 1) Základem má být prevence vzniku obtížných sociálních situací – vytváření příznivých podmínek pro vznik a fungování optimálních vztahů mezi lidmi i státem
- 2) Kompenzace (sociální ochrana) – je důležité skloubit koncipování podmínek nároků a vlastního nároku na základě odborných i individuálních posouzení životní situace klienta
- 3) Znovuzačlenění (restorace) – činnost vedoucí k obnovení suverenity klienta (např. poskytování informací o možnostech řešení obtížné sociální situace) – někdy je obnovení suverenity klienta možné jen postupně či v omezené míře

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 20)

Cíle sociální pomoci

Vycházejí z funkcí sociální pomoci – východiskem je, že každý občan nese primárně odpovědnost sám za sebe, ale přesto se může ocitnout v tíživé situaci -> cíle

- 1) navrátit občanu sociální suverenitu – problémy v sociálně-ekonomickém postavení občanů jsou často přechodného charakteru. Jde o to zabránit propadu do závislosti na péči společnosti, proto je nutné rychle vymanit člověka z této situace, aby opět převzal plnou odpovědnost sám za sebe.
- 2) zabezpečení sociální a hmotné nouze – důležité je individuální posouzení situace člověka přes legislativu (rozlišení hmotné a sociální nouze)
 - a) hmotná nouze – z důvodu nedostatečného příjmu chybí základní materiální prostředky
 - b) sociální nouze – situace, kdy nejsou zabezpečeny životní nebo sociální potřeby z důvodu věku, disfunkce rodiny
- 3) V širším pojetí je cílem eliminace chudoby a sociálního vyloučení – důležitá je jak sociální ochrana (i závislých osob), tak aspekt participace

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 21)

Nástroje sociální pomoci

- 1) informační n. (poradenství) - pomoc při řešení obtížných situací, do nichž se dostávají, poradenství zahrnuje preventivní část (odstraňování příčin, nepříznivých podmínek), tak část nápravnou (řešení problémů, zmírnění důsledků), týká se všech oblastí života
- 2) sociálně-právní ochrana - nezletilým dětem a občanům bez způsobilosti k právním úkonům, zároveň aktivní vyhledávací činnost v rámci prevence sociálně-patologických jevů – předcházení rizikového vývoje dětí a mládeže
- 3) sociální služby - domovy důchodců, penzióny pro důchodce, ústavy sociální péče pro dospělé a pro mládež, pečovatelská služba, azylová zařízení, atd.
- 4) dávky sociální péče - příjemci jsou často neúplné rodiny, mladí nezaměstnaní, rodiny s nezaměstnaným členem, se zdravotním postižením => často se jedná o kumulaci 2 nebo více nepříznivých sociálních situací (zdravotní postižení s nezaměstnaností), sociální pomoc řeší individuální důsledky možných kumulací – významnou položkou jsou také další dávky pro zdravotně postižené – patří sem i věcné dávky

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 22)

Dávky sociální pomoci

- 1) Dávky garantující minimální příjmy (životní minimum)
- 2) Specifické dávky pro sociálně potřebné děti a jejich rodiče (peněžité nebo věcné, často jednorázové dávky)
- 3) Dávky pro osiřelé děti a děti v pěstounské péči
- 4) Příspěvek na péči o blízkou či jinou osobu – mohou to být senioři i děti (péče je nutná z důvodu bezmocnosti či zdravotního postižení)
- 5) Nenárokové dávky pro seniory (příspěvek na stravování atd.)
- 6) Dávky pro těžce zdravotně postižené občany (na dopravu, zdravotní pomůcky, úprava bydlení atd.)
- 7) Další speciální dávky (např. v případě živelné katastrofy, lidem po výkonu trestu)

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 23)

Základní sledované charakteristiky dávek sociální pomoci

Adresnost dávek – komu je dávka určena + způsob testování příjmu (jednotlivec X rodina X domácnost). Je-li pro přiznání dávky posuzován společný příjem nebo majetek rodiny, ochota pracovat. V některých zemích je základem domácnost namísto rodiny (Německo, Rakousko, Austrálie). Řada systémů odhlíží od určité výše příjmů ze zaměstnání, aby byli pracující motivováni (GB) x Skandinávie, již. Evropa neodhlížejí.

Výše (štedrost) dávek

Určuje efektivnost systému při řešení chudoby pro různé kategorizace populace (staří lidé, handicapovaní, neúplné rodiny, nezaměstnaní, nová chudoba dětí). Je poměřována pomocí poměrů náhrady příjmu – převládá snaha zvýhodnit neúplnou rodinu, i když některé země toto začaly omezovat -> donutit k uzavření sňatků. Poměr náhrady není vždy dobrým indikátorem příjmové situace.

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 24)

Životní minimum

Definice: Zaručuje uspokojení potřeb uznaných za minimálně nezbytné, definuje práh chudoby – minimální hranice příjmu, pod níž nastává stav hmotné nouze, tvoří dno sociální sítě...výše životního minima se váže na společenské tradice -> výše sociálních dávek, nutnost zajistit reprodukční úroveň, ale i uspokojit výkonnost a zásluhovost (ať není demotivační), viz past chudoby (šedá ekonomika) a past nezaměstnanosti (podpory)

Jsou rozlišovány 2 hladiny životního minima:

- a) existenční minimum – jinak ohrožení života a zdraví (~ absolutní hranice chudoby) – cca 50% z celkových průměr. čistého příjmu na osobu a domácnost
- b) sociální minimum – dolní hranice pásma všeobecně přijatého životního standardu (~ relativní pojetí chudoby) – uspokojení potřeb na min. společenské úrovni s minimálními náklady – cca 2/3 z průměrného příjmu

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 25)

Metody stanovení životního minima

- 1) metoda absolutní – životní minimum je staveno na základě definování životních potřeb a míry nutnosti jejich pokrytí (vychází z definování tzv. spotřebního koše)
- 2) metoda relativní – záleží na minimálním únosném standardu ve společnosti, vyjádření podílem z průměrné výše čistého příjmu na pracovníka, zohledňuje disponibilní společenského zdroje (únosnost života a sociální spravedlnost)

Funkce životního minima:

- 1) posouzení příjmové nedostatečnosti pro potřeby sociální ochrany (pokud příjmy nedosahují životního minima, pomoc formou dávek sociální péče)
- 2) využívá se při zjišťování nároku na některé dávky státní sociální podpory a tvoří základ pro výpočet výše většiny dávek
- 3) využíváno u hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání, v soudní praxi (pro stanovení alimentů), v praxi peněžních institucí (pro poskytování hypotéky)

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 26)

Konstrukce dávky životního minima pro jednotlivce:

Doposud 2 části životního minima:

1. část: vztah k osobním potřebám osob (výživa, ošacení, osob. rozvoj) – 4 úrovně dle věku nezaopatřených dětí a dále pro ostatní občany
2. část: vztah k potřebám a finančním zdrojům potřebným k úhradě společných nákladů na domácnost (hl. náklady na bydlení..). Existují 4 úrovně částek dle počtu osob v domácnosti (<<http://www.mpsv.cz/cs/875>>).

Konstrukce dávky životního minima pro rodinu:

Je založena na skladebním principu – umožňuje rozlišit typ domácnosti – celkové životní minimum je součtem všech částek na osobní potřeby členů a 1 částky na společné potřeby, uplatňován princip jednotnosti výše částek v celé ČR. Aktualizace částek a udržování reálné úrovně zabezpečuje vláda po nárůstu indexu spotřebitelských cen (nyní podmínkou valorizace nárůst indexu o 5%).

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 27)

Základní příjem (též existenční minimum)

Dávka garantovaná státem a poskytována jedincům a rodinám na úrovni životního minima, ale je nároková (univerzalistický princip) – bez testování příjmu či majetku. Odpadá testování příjmu, ale snižuje se redistributivní potenciál dávky, protože se netestuje potřeba.

Výše základního příjmu odpovídá definici chudoby, je ho proto možné chápat jako prvek záchranné sociální sítě.

Jednotlivá pojetí základního příjmu jsou definována podle přístupu u zájmů různých skupin, velmi záleží na jeho postavení v celkovém systému sociálního zabezpečení.

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 28)

Novela zákona o životním minimu a zákon o hmotné nouzi v ČR (2006)

(je v poslanecké sněmovně)

Zásady novelizace zákona o životním minimu přináší zásadní konstrukční změnu. Z dvousložkového životního minima se přechází na jednosložkové s tím, že náklady spojené s bydlením občanů bude řešit zákon o státní sociální podpoře a nově navrhovaný zákon o hmotné nouzi.

Návrh zásad novelizace zákona o životním minimu počítá se zavedením institutu existenčního minima. Lidé, kteří neprojeví snahu řešit svou nedostatečnou finanční situaci, ale úřady je přesto budou považovat za osoby v hmotné nouzi, budou pobírat minimální částku na úrovni existenčního minima.

Řešení problému chudoby a sociálního vyloučení

- 1) Důraz je kladen na přirozené vazby rodiny, komunit, obce (1. instituce pomoci v nouzi), pak církve, dobrovolnické organizace (samostatné X podporované státem), obvykle mají pravomoc v sociální pomoci místní orgány. Dnes tyto složky spolupracují – vzniká tzv. „welfare mix“.
- 2) Dochází k odklonu od plošných dávek, zkoumání příjmu a majetkové situace – důraz na stanovení životního minima (důstojné podmínky pro nejchudší).
- 3) Princip „omezení rozsahu“ – situace osoby pobírající dávky sociální pomoci by měla být vždy méně výhodná než situace nejhůře placeného pracovníka . Významná je v této souvislosti minimální mzda – měla by působit pobídkově, ALE tato funkce je omezená vztahem minimální a průměrné mzdy. Snaha zabránit subvencování mezd sociálními dávkami (šedá ekonomika).

SPP 102 Sociální politika – přednáška č. 6 (str. 30)

a) Režim, b) integrace sociální práce s poskytováním sociálních dávek a c) stupeň centralizace v systémech sociální pomoci

<p>A) 1) <u>institucionalizovaný</u> (GB, Irsko)</p>	<p>B) integrovaný do ostatních systémů, oddělený od soc. práce</p>	<p>C) C – centralizovaný</p>
<p>2) <u>diferencovaný</u> (Německo, Rakousko)</p>	<p>soc. pomoc spíše přes charitu, církev...</p>	<p>L – lokální úroveň posouzení dávek</p>
<p>3) <u>reziduální</u> (Skandinávie)</p>	<p>system nemá takovou váhu, ale je rozvinutý a významná role s. práce</p>	<p>L, C – koordinace, důraz na sociální kontrolu</p>
<p>4) <u>neúplný</u> jižní Evropa, Francie</p>	<p>A) dávky jsou obecně nízké nebo neúplné (jen pro limitované skupiny)</p>	<p>L – kategorické dávky</p>